

Kommunal- og regionaldepartementet
Bolig- og bygningsavdelingen
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Deres ref: 05/2258
Saksbehandler: rra
Vår ref: 05/8065 PLE/ma
Arkivkode:
Dato: 23.11.2005

KOMM. OG REG. DEP	
28 NOV 2005	
05/2258-26	
Ark.	451.0
Avd.	BB / BY / GAH

NOU 2005:12 Mer effektiv bygningslovgivning II. Høringsuttalelse fra Deltasenteret.

Det vises til mottatt høring på NOU 2005:12 Mer effektiv bygningslovgivning II.

Deltasenteret (Statens kompetansesenter for deltakelse og tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne) kommenterer i sitt hørings svar de kapitler og paragrafer i lovforslaget som har stor aktualitet for tilgjengelighet – universell utforming.

Kapittel 7 Lovens formål

Deltasenteret ser det som svært gledelig og viktig at prinsippet om universell utforming er inntatt som et særskilt angitt grunnhensyn i lovens §1-1 og den store betydning dette vil ha for synliggjøring og et sentralt virkemiddel som tolkingsfaktor ved anvendelsen av enkeltbestemmelser i loven. Vi vurderer dette som et svært viktig skritt i retning av å fremme like muligheter til samfunnsdeltakelse og nedbygging av funksjonshemmende barrierer.

Kapittel 11 Byggteknisk nemnd

Deltasenteret støtter utvalgets forslag om innføring av en byggteknisk nemnd, jfr. lovens §32. En slik nemnd vil være av stor verdi for å imøtekomme de funksjonsrettede kravene i teknisk forskrift, og nettopp tydeliggjøre, konkretisere og være en dynamisk kunnskapsutvikler når det gjelder prinsippet om universell utforming.

Utvalget understreker at nemnda må besitte høy faglig og teknisk kompetanse innenfor de fag og spørsmål som teknisk forskrift med tilhørende veiledning gir anvisning på. Deltasenteret vil presisere at nemnda i tillegg til byggteknisk kompetanse, også må knytte til seg personer som har kunnskap om ulike menneskelige behov ved valg av løsninger.

Kapittel 13 Søknadssystem og saksbehandling i byggesaker

Deltasenteret vil på generelt grunnlag slutte seg til det samlede grep som foreslås i byggesaksprosessen for å kvalitetssikre og etterleve regelverket. Supplert med planlovutvalgets lovforslag om medvirkning, gir dette et godt utgangspunkt for å bedre tilgjengeligheten og brukbarheten. Vi vil imidlertid kommentere at skal dette få den ønskede effekt er det avgjørende at de ulike aktører og spesielt kommunen som saksbehandlingsinstans, har kunnskap og kompetanse på universell utforming og hva prinsippet konkret kan bety for den enkelte byggesak.

Deltasenteret ser det som positivt at utvalget vektlegger forhåndskonferansen som et viktig verktøy. Utvalget antar at kommunen i saker som for eksempel gjelder bygg for allmennheten, vil finne det naturlig å vurdere deltakelse fra organer eller organisasjoner som kan belyse brukbarhets- og tilgjengelighetsproblematikk, jfr. kap. 23.10.2. Av forenklings- og effektiviseringshensyn begrunner utvalget at de ikke har funnet grunnlag for å foreslå en absolutt plikt for kommunen til å innkalle berørte i bestemte saker. Deltasenteret vil imidlertid sterkt oppfordre myndighetene i sitt veiledningsmaterieell til å anbefale et nært samarbeid, i denne tidlige fase av en byggesak, mellom kommunens saksbehandlere og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

"Lov om råd eller anna representasjonsordning i kommunar og fylkeskommunar for menneske med nedsatt funksjonsevne" ble vedtatt i Odelstinget 9. juni 2005, og vil sannsynligvis gjelde fra neste kommunestyreperiode, altså etter kommunevalget i 2007. I lovens formålsparagraf, § 1 heter det at kommuner og fylkeskommuner skal sørge for at mennesker med nedsatt funksjonsevne blir sikret en åpen, bred og tilgjengelig medvirkning i arbeid med saker som er særlig viktig for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Tilgjengelighet nevnes som ett eksempelområde. For å vise hva dette kan føre til, vil vi spesielt fremheve Kristiansand kommune der det gode samarbeidet mellom kommunen og Rådet for funksjonshemmede har resultert i en tilgjengelig by, prisbelønnet og kjent for sitt arbeid på tilgjengelighetsområdet langt utenfor Norge.

Kapittel 14 Dispensasjon

Som allerede berørt under kapittel 7 Lovens formål, ser vi vidtrekkende, positive konsekvenser av at prinsippet om universell utforming er inntatt i formålsparagrafen. Ved behandling av dispensasjonssøknader etter § 21-10, vil dette måtte bety at prinsippet står sterkt når det gjelder utfallet av søknaden.

Deltasenteret vil støtte bygningslovutvalgets synspunkter om ikke å kunne tiltre lovforslaget som er inntatt i NOU 2005:8 Likeverd og tilgjengelighet, § 11 femte ledd, når det gjelder en særskilt klageregel for dispensasjonsavgjørelser vedrørende universell utforming av bygg og anlegg. Vi ser det som hensiktsmessig at dette foregår innenfor den ansvarlige sektor og ivaretas av det samme organ som behandler klagesaker i saker ellers. Dette med bakgrunn i kompleksiteten i en byggesak, og den faglige kompetansen som er nødvendig for å vurdere de mange forhold.

Kapittel 16 Godkjenning av foretak for ansvarsrett i byggesaker

Deltasenteret støtter utvalgets forslag om en styrking av ordningen for godkjenning av foretak for ansvarsrett, jfr lovens § 22-1 til § 22-2. Det ses på som en kvalitetssikring av godkjenningsordningen at det innføres krav om obligatorisk sentral godkjenning.

Vi vil understreke, jfr lovens § 22-3 Forskrifter om nærmere regler om krav til godkjenning, at det av forskriftene må fremgå krav til foretakene og deres faglige ledelse om nødvendig kompetanse på universell utforming i byggesaker.

Kapittel 17 Tilsyn

Deltasenteret vurderer det som et viktig virkemiddel, gjennom lovs form, å styrke kommunenes tilsynsplikt og klargjøre hva plikten består i, også for ivaretagelse av

tilgjengelighets- og brukbarhetshensynet i byggesaker, jfr § 25-1 og § 25-2. Vi vil understreke behovet for høy faglig kompetanse og tilstrekkelige personalressurser dersom dette skal ha den ønskede effekt. Vi vil støtte utvalgets forslag om utarbeidelse av tilsynsrutiner gjennom forskrift. Dette tror vi vil ytterligere bidra til å effektivisere og kvalitetssikre tilsynsarbeidet.

Kapittel 18 Oppfølging av ulovlige byggearbeid mv

Deltasenterets ser også på utvalgets forslag til et nytt ulovlighetskapittel, jfr kapittel 37, § 37-1 til § 37-9 som et svært viktig virkemiddel for at tilgjengelighetskravene i lovverket etterfølges.

Kapittel 19 Materielle bestemmelser

Deltasenteret støtter utvalgets forslag om endringer i bestemmelsene om den ubebygde del av tomta, fellesareal, jfr lovens § 28-7. Her stilles det funksjonskrav om at opparbeidet uteareal på tomta skal kunne brukes av alle, noe som vil bety en styrking av prinsippet om universell utforming som premiss for utformingen. Vi forutsetter at dette vil nærmere bli tydeliggjort gjennom forskrift.

Deltasenteret støtter utvalgets forslag til bestemmelsen om overordnet krav til brukbarhet og forsvarlighet til tiltaket, jfr lovens § 29-2. At tiltakets funksjon knyttes opp mot kravet om at det skal kunne brukes av alle, vurderer vi som hensiktsmessig. Vi vil sterkt understreke betydningen av at brukbarhetskravet konkretiseres og nærmere redegjøres for gjennom forskrift og veiledning til forskrift, med universell utforming som det grunnleggende prinsipp.

Kapittel 20 Forholdet til eksisterende bebyggelse

Bygningslovutvalget har etter en samlet vurdering ikke funnet å kunne gå inn for en utvidelse av lovgrunlaget når det gjelder å bringe eksisterende bygningsmasse rettet mot allmennheten opp på et forsvarlig tilgjengelighets- og brukbarhetsnivå.

Deltasenteret beklager dette sterkt og ser med stor bekymring på hvilke konsekvenser det vil få for personer med nedsatt funksjonsnedsettelse og deres anledning til å delta på samfunnsarenaer på lik linje med andre. Utvalget viser selv til tall om at årlige nybygg utgjør i underkant av 2% av den totale bygningsmasse og at ca 95 % av den eksisterende bygningsmasse ikke er tilgjengelig eller tilstrekkelig brukbar for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Vi vil også vise til tall fra Statistisk sentralbyrå som beskriver befolkningsutviklingen de neste 50 årene. Antallet personer over 67 år forventes det vil mer enn fordobles, fra 610 000 i 2001 til om lag 1 250 000 i 2050 (NOU 2004:1 Modernisert folketrygd). Andelen personer i aldersgruppen 67 – 79 år utgjorde pr 1. januar 2005, 8,5 % av befolkningen, mens de i 2050 vil utgjøre 13,0 %. Aldersgruppen over 80 år, utgjorde pr 1. januar 2005, 4,6 % av befolkningen, og er beregnet til å utgjøre 9,3 % i 2050 (SSB – Statistisk årbok 2004). Når vi vet at med økende alder skjer en reduksjon i funksjonsevne, vil det være god samfunnsøkonomi å tilrettelegge eksisterende bebyggelse slik at befolkningen lengst mulig kan være aktiv og klare seg på egenhånd.

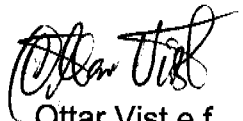
Deltasenteret ser det som et altfor svakt virkemiddel at lovens krav om brukbarhet kun foreslås utløst ved hovedombygging og vedlikeholdsplikt. Dette vil bety urimelig lang

tid for å oppnå målet om et mer inkluderende samfunn. Vi hadde sett det som hensiktsmessig om utvalget hadde gått inn for å stille krav gjennom lovverket om tilgjengelighet og brukbarhet ved mindre oppgraderinger av bygg, for eksempel ved reparasjoner, mindre ombygginger og bruksendringer. Kravene burde gått frem av lovens kapittel 31 Krav til eksisterende tiltak, og vært nærmere redegjort for i forskrift og gjennom veiledning til forskrift. Det hadde ikke vært nødvendig å legge de samme strenge kravene til grunn som for nybygg, men foretatt rimelighetsbetraktninger basert på faktiske begrensninger ved bygningsmassen og kostnader. Til tross for et slikt forbehold, ville det være mulig å oppnå løsninger som bedrer tilgjengeligheten betydelig fra dagens nivå.

Med denne begrunnelse vil Deltasenteret støtte lovforslaget i NOU 2005:8 Likeverd og tilgjengelighet, § 11 andre ledd. "Bygg, anlegg og opparbeidede uteområder rettet mot allmennheten skal være universelt utformet fra 1. januar 2019".

Deltasenteret vil også få uttrykke en bekymring for kommunenes skjønnsutøvelse når det gjelder deres vurdering av hva som er en hovedombygging eller ikke. Vi ser behov for en nærmere klargjøring av dette, evt i forskrift, nettopp for å ivareta krav til tilgjengelighet og brukbarhet i de byggesaker som i realiteten bør defineres som en hovedombygging.

Med vennlig hilsen



Ottar Vist e.f.
styreleder Deltasenteret



Toril Bergerud Buene
leder Deltasenteret